

**Uchwała Nr ...../2018
Rady Powiatu w Pułtusk
z dnia..... 2018r.**

w sprawie *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pułtuskim na lata 2018-2020.*

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017r. poz. 1868 z późn. zm.), w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r. poz. 697, z późn. zm.) – Rada Powiatu w Pułtusk uchwala, co następuje:

§1.

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pułtuskim na lata 2018-2020” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

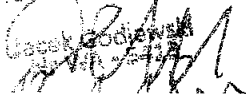
§2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Pułtusk.

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

szkolenie pod wzgl. formalnoprawnym
KATEDRA PRAWNY

Uzasadnienie do uchwały

w sprawie: Przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pułuskim na lata 2018-2020.”

W świetle ustawy z 09 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 poz. 697, z późn. zm.), w związku z art. 180 pkt. 1 ustawy w brzmieniu: „do zadań własnych powiatu należy: opracowanie i realizacja 3- letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej” Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku zwraca się z prośbą o wydanie opinii oraz podjęcie stosownej uchwały w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Pułuskim na lata 2018-2020.

Wykonanie uchwały jak w przedstawionym projekcie powierza się Zarządowi Powiatu w Pułusku.

STAROSTA

Jan Zalewski

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Pułusku
mgr Anna Hrejlich

*Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr .....
Rady Powiatu w Pultusku z dnia .....*

POWIAT PUŁTUSKI

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PUŁTUSKIM NA LATA 2018 – 2020

Pultusk, styczeń 2018

Spis Treści

WPROWADZENIE	3
I. PRZYCZYNY UMIESZCZANIA DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ	5
II. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ	6
Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	8
III. CHARAKTERYSTYKA RODZIN ZASTĘPCZYCH W POWIECIE PUŁTUSKIM. 10	
IV. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PUŁTUSKIM NA LATA 2018 – 2020	12
● Podstawa prawna programu	12
Cele i kierunki działania programu rozwoju pieczy zastępczej	13
Analiza SWOT	16
Wskaźniki osiągnięcia celów	18
Zakładane rezultaty	19
Sposób monitorowania i ewaluacji programu	20
Źródła finansowania programu	21
Odbiorcy programu	21
● Zasady realizacji działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	22
Analiza porównawcza informacji uzyskanych od ośrodków pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodziny	23
Limit rodzin zastępczych zawodowych	23
PODSUMOWANIE	24
WYKAZ TABEL	25

WPROWADZENIE

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie pułtuskim na lata 2018-2020 jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r. poz. 697, ze zm.), gdzie zgodnie z art. 180 pkt 1 do zadań własnych powiatu należy opracowywanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Rodzina jest elementem środowiska wychowawczego, który oddziałuje na jednostkę najdłużej, od urodzenia dziecka, aż po jego usamodzielnienie, a czasem nawet przez całe jego życie. W rodzinie dziecko nawiązuje pierwsze kontakty, zdobywa doświadczenia dotyczące zasad współżycia społecznego. Rodzina przygotowuje je do pełnienia ról społecznych. Wychowanie odbywa się w sposób naturalny, przez uczestnictwo dziecka w codziennych sytuacjach życiowych. Niewątpliwie kluczowe jest zaspokajanie podstawowych i psychologicznych potrzeb dziecka, takich jak: bezpieczeństwo, miłość, akceptacja, przynależność, uznanie, kontakt oraz współdziałanie. Rodzice mają znaczący wpływ na rozwój emocjonalny i społeczny dziecka. Stanowią dla niego wzór postępowania wobec innych ludzi, a także kształtują jego postawy moralne oraz hierarchię wartości. Ich oddziaływanie wywierają istotny wpływ na poczucie własnej wartości, ponieważ kształtują sposób spojrzenia na siebie, a także na innych, co w efekcie nie pozostaje obojętne na tworzenie przyszłych relacji interpersonalnych.

W sytuacji, gdy rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych, instytucje pomocowe są zobowiązane do udzielania jej stosownego wsparcia i podjęcia działań zabezpieczających dobro dziecka. W skład tych działań wchodzi zarówno współpraca z rodziną, jak i w uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą zapewnia tymczasową opiekę nad dzieckiem, będąc jednocześnie najkorzystniejszą, nieinstytucjonalną formą wsparcia dziecka i rodziny przeżywającej kryzys. Szczególnie rodzinne formy pieczy zastępczej przynoszą

najmniej negatywnych skutków na płaszczyźnie psychologicznej dla wszystkich członków rodziny.

Niniejszy dokument określa zatem niezbędne działania w zakresie wsparcia rodziny i dziecka, poprzez ograniczenie instytucjonalnej pieczy zastępczej na rzecz rodzinnych form pieczy zastępczej. Kluczowa jest jednocześnie kontynuacja współpracy podmiotów odpowiedzialnych za wsparcie rodzin biologicznych z podmiotami odpowiedzialnymi za pracę na rzecz powrotu dziecka do jego rodziny pochodzenia.

I. PRZYCZYNY UMIESZCZANIA DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Niezwykle trudno w kilku słowach wymienić powody, które stanowią podstawę umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Najczęstszymi przyczynami są niekorzystne warunki opiekuńczo – wychowawcze, na które składają się: niepełna struktura rodziny, uzależnienia, przemoc, choroby i niepełnosprawność rodziców lub dziecka, niezaradność życiowa rodziców, izolowanie, zaniedbywanie i krzywdzenie dziecka.

Rodzina dysfunkcyjna to taka, która nie wypełnia podstawowych funkcji, czyli nie potrafi realizować swoich obowiązków względem dzieci i innych członków rodziny. Przyczyny dysfunkcyjności leżące w środowisku rodzinnym to: niewydolność opiekuńczo – wychowawcza, konflikty w rodzinie, uzależnienia, przestępczość, negatywne postawy rodzicielskie, zaburzenia więzi w rodzinie, rozbitcie struktury rodzinnej oraz trudna atmosfera życia rodzinnego. Pozostałe przyczyny dysfunkcyjności rodziny to: niedojrzałość rodziców do pełnienia roli ojca i matki, niezaradność życiowa, choroby psychiczne oraz pasywność życiowa. Znamienne jest to, że tak sklasyfikowana rodzina nie radzi sobie w samodzielnym rozwiązywaniu problemów i kryzysów.

Warto w tym miejscu wspomnieć również przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, wynikające z Konwencji o Prawach Dziecka:

1. niewłaściwa relacja pomiędzy rodzicami, a dziećmi (np. odbywanie kary więzienia, śmierć rodziców, choroba rodzica uniemożliwiająca pełnienie pieczy nad dzieckiem, orzeczenie sądu dla nieletnich o ograniczeniu władzy na skutek nagannej postawy dziecka);
2. naganny sposób sprawowania przez rodziców pieczy nad dzieckiem (np. brak zgody na leczenie lub operację dziecka).

Natomiast Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy wymienia następujące przyczyny ingerencji sądu we władzę rodzicielską: zagrożenie dobra dziecka i niewłaściwe sprawowanie władzy rodzicielskiej, trwała przeszkoda w wykonywaniu władzy rodzicielskiej, nadużywanie władzy, zaniedbywanie oraz brak zainteresowania dzieckiem.

II. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Tabela nr 1. Organizacja pieczy zastępczej.

Organizacja pieczy zastępczej w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	
Jednostki samorządowe	Kompetencje
Gmina	<p><i>Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pomoc w opiece i wychowaniu dziecka • praca z rodziną biologiczną
Powiat	<p><i>Organizowanie rodzinnej pieczy zastępczej:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • rodziny zastępcze spokrewnione • rodziny zastępcze niezawodowe • rodziny zastępcze zawodowe (także specjalistyczne i pełniące funkcję pogotowia rodzinnego) • rodzinne domy dziecka <p><i>Organizowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej</i></p>
Województwo	<p><i>Nadzór i kontrola nad rodzinną i instytucjonalną pieczą zastępczą:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • placówki opiekuńczo – wychowawcze • regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne • interwencyjny ośrodek preadopcyjny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zadania wynikające ze sprawowania pieczy zastępczej. Pierwszoplanowym zadaniem jest konieczność pracy z rodziną biologiczną w celu usprawnienia jej funkcjonowania do tego stopnia, aby możliwy stał się powrót dziecka do rodziny. W przypadku gdy nie jest to możliwe, podjęcie działań zmierzających do przysposobienia dziecka, bądź zapewnienia stabilnych warunków do wychowania w środowisku zastępczym. Inne zadania to także przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywanie trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych. Ważne jest także nawiązywanie i podtrzymywanie bliskich, osobistych, pozytywnych i społecznie akceptowanych kontaktów dziecka z rodziną biologiczną i rówieśnikami.

Obowiązkiem państwa jest podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka z rodziny zastępczej do jego rodziny biologicznej. Istotne jest także, by – poszukując rodzinnej formy opieki zastępczej – uwzględniać tożsamość kulturową i religijną dziecka. Warto zwrócić uwagę na to, że dziecko ma prawo do informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą – oczywiście odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, zatem nie tylko do poznania swojej sytuacji, ale także do pomocy w zrozumieniu jej i zaakceptowaniu. Dziecko, które ukończyło 13 rok życia, może wziąć udział w postępowaniu sądowym, które go dotyczy, a jego zdanie jest dla niego wiążące, natomiast w przypadku młodszych dzieci sąd powinien liczyć się z ich opinią.

Wszelkie działania podejmowane w myśl ustawy względem dziecka mają kierować się jego podmiotowością i prawem do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem.

Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. W powiecie pułtuskim, zarządzeniem nr 73/2011 z dnia 24 października 2011r., starosta wyznaczył na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej;*
- 2. kwalifikowanie osób kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikujących zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnieniu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;*
- 3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;*
- 4. zapewnianie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;*
- 5. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;*
- 6. organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy;*
- 7. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi;*
- 8. prowadzenie poradnictwa i organizowanie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;*
- 9. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;*

10. *prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych pieczą;*
11. *przeprowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiz, o których mowa w art. 42 ust. 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej;*
12. *zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;*
13. *prowadzenie ewidencji danych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej;*
14. *prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz rodziny zastępczej niezawodowej;*
15. *prowadzenie rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej oraz rodziny zastępczej niezawodowej;*
16. *wykonywanie innych czynności zleconych przez Dyrektora PCPR w Pułtusk.*

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zarządzeniem nr 9/2017 z dnia 01 marca 2017r., powołał Zespół ds. Pieczy Zastępczej, który realizuje w/w zadania.

Posiedzenia Zespołu odbywają się w zależności od bieżących potrzeb lub w terminach wynikających z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

III. CHARAKTERYSTYKA RODZIN ZASTĘPCZYCH W POWIECIE PUŁTUSKIM

Rodzina zastępcza to całkowita, okresowa (tymczasowa) forma opieki nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców biologicznych. Ustanawiana jest w celu udzielenia wsparcia dziecku i rodzinie, odbudowania stabilności rodzin, z których pochodzą dzieci i ich reintegracji z rodziną naturalną. W sytuacji, gdy powrót dziecka do rodziny biologicznej nie jest możliwy, rodzina zastępcza sprawuje opiekę nad dzieckiem, aż do jego usamodzielnienia. *Rodzina zastępcza stanowi uzupełnienie pieczy zastępczej, a zatem nie zwalnia rodziców biologicznych dziecka z odpowiedzialności za jego los.* Osoby sprawujące pieczę zastępczą nie sprawują nad dzieckiem władzy rodzicielskiej, mogą jedynie pełnić funkcje opiekuna prawnego, bądź też w sytuacji, gdy sąd ograniczył rodzicom władzę rodzicielską, sprawować pieczę nad dzieckiem wspólnie z jego rodzicami tzw. pieczę podzieloną.

W powiecie pułtuskim na dzień 31 grudnia 2017r. funkcjonowało 42 rodziny zastępcze, w tym 1 rodzina zastępcza zawodowa oraz 1 rodzinny dom dziecka. W rodzinnych formach pieczy zastępczej wychowywało się 58 dzieci i 13 pełnoletnich wychowanków. Wśród rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu było 25 rodzin spokrewnionych z dzieckiem, w których wychowywało się 25 dzieci i 12 pełnoletnich wychowanków. Rodzin niezawodowych było 15, a w nich wychowywało się 23 dzieci. W rodzinie zastępczej zawodowej przebywało 4 dzieci, natomiast w rodzinnym domu dziecka 6 dzieci i 1 pełnoletnia wychowanka.

Poniższa tabela zawiera liczbowe zestawienie rodzin zastępczych w poszczególnych gminach powiatu pułtuskiego.

Tabela nr 2. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych w podziale na poszczególne gminy powiatu pułtuskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 2017r.

L.p.	Gmina	Liczba rodzin zastępczych	rodzinny dom dziecka	Liczba dzieci i wychowanków w rodzinach zastępczych oraz rodzinnym domu dziecka		Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
				Dzieci	Wychowankowie	
1.	Pułtusk	24	1	38	6	0
2.	Pokrzywnica	3	0	3	0	0
3.	Obryte	5	0	4	5	0
4.	Świercze	5	0	4	2	0
5.	Gzy	0	0	0	0	0
6.	Zatory	3	0	7	0	0
7.	Winnica	2	0	2	0	0
RAZEM		41	1	58	13	0

IV. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PUŁTUSKIM NA LATA 2018-2020

Podstawa prawna programu

Realizacja zadań związanych z funkcjonowaniem pieczy zastępczej uregulowana jest przede wszystkim w następujących aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017r. poz. 697, ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017r. poz. 682),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017r. poz. 1769, ze zm.).

W szerszym zakresie funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej regulują także:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.),
- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989r.,
- Ustawa z dnia 6 stycznia 2000r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017r. poz. 922),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2016r. poz. 1654, ze zm.).

Cele i kierunki działania 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie pułtuskim na lata 2018 – 2020

Głównym celem 3-letniego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie pułtuskim na lata 2018 – 2020 jest tworzenie warunków do rozwoju systemu pieczy zastępczej ze szczególnym uwzględnieniem jej rodzinnych form.

Cele szczegółowe 3-letniego programu rozwoju pieczy zastępczej:

1. Organizowanie systemu rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zadania do realizacji:

- Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej:
  - a) ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej,
  - b) ocena rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka,
  - c) promowanie idei rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym,
  - d) prowadzenie naboru i procedury kwalifikacyjnej, w tym organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodzinę zastępczą,
  - e) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
  - f) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

- Organizacja instytucjonalnej pieczy zastępczej:
  - a) finansowanie pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
  - b) wsparcie dla pełnoletnich wychowanków opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą,

2. **Zapewnienie adekwatnej do potrzeb liczby miejsc dla dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej.**

Zadania do realizacji:

- promowanie idei rodzicielstwa zastępczego,
- podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie wiedzy o rodzinnej pieczy zastępczej,
- pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

3. **Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.**

Zadania do realizacji:

- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka pomocy wolontariuszy,
- prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego),
- zapewnienie wsparcia poprzez możliwość uczestnictwa w projektach realizowanych przez PCPR.

4. Wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Zadania do realizacji:

- pomoc finansowa na kontynuowanie nauki dla osób opuszczających rodzinę zastępczą,
- pomoc finansowa na usamodzielnienie dla osób opuszczających rodziny zastępcze,
- pomoc na zagospodarowanie,
- praca socjalna z osobami usamodzielnianymi,
- umożliwienie udziału w projektach realizowanych przez PCPR.

5. Kontynuacja współpracy z instytucjami związanymi z funkcjonowaniem systemu pieczy zastępczej w powiecie pułtuskim.

Zadania do realizacji:

- dalszy rozwój współpracy z ośrodkami terenowymi pomocy społecznej na rzecz przepływu informacji dotyczących rozwiązywania problemów społecznych oraz wsparcia pieczy zastępczej i rodzin biologicznych,
- współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, policją, sądem, kuratorami, ośrodkiem adopcyjnym, poradnią psychologiczno – pedagogiczną oraz innymi instytucjami pomocowymi w celu dokonywania okresowej oceny sytuacji dzieci i oceny rodzin zastępczych.

6. Kontynuacja i rozwój świadczonych usług w zakresie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Zadania do realizacji:

- objęcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i innych specjalistów z zakresu pracy z dzieckiem i rodziną,
- realizacja świadczeń finansowych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (obligatoryjnych i fakultatywnych).

Analiza SWOT

Analiza SWOT pozwala określić mocne i słabe strony powiatu pułtuskiego jako czynniki wewnętrzne, czyli te, na które sam powiat ma wpływ oraz szanse i zagrożenia zewnętrzne czyli te, na które powiat nie ma wpływu i które są uzależnione od otoczenia.

Tabela nr 3 . Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • działalność PCPR jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, • wykwalifikowana i doświadczona kadra pomocy społecznej, • wykwalifikowana kadra do prowadzenia rekrutacji i szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze, • dobra współpraca jednostek pomocy i sprawny przepływ informacji pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, • funkcjonowanie grup terapeutycznych dla uzależnionych i współuzależnionych, • realizacja programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy, • funkcjonowanie grupy wsparcia dla zawodo-	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność społeczna mieszkańców, • brak pełnej diagnozy niektórych problemów społecznych np. narkomanii, • brak mieszkań chronionych, • uzależnienie społeczeństwa od pomocy społecznej, • brak systematycznej współpracy klientów pomocy społecznej w zakresie podejmowanych działań, • ograniczony dostęp do form wsparcia dla rodzin z terenów wiejskich, • niska aktywność wolontariuszy, • niewystarczająca ilość kadry pracującej z rodzinami np. terapeutów rodzinnych, mediatorów, • brak organizacji pożytku publicznego

<p>wych, niezawodowych i spokrewnionych rodzin zastępczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, • aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych, • systematyczne i skuteczne pozyskiwanie środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej i innych źródeł zewnętrznych na realizację zadań z pomocy społecznej, • realizacja projektów realizowanych z funduszy europejskich i innych źródeł zewnętrznych, które mają na celu wsparcie rodziny. 	<p>nastawionych na pomoc rodzinie i dziecku,</p> <ul style="list-style-type: none"> • słaba efektywność pracy z rodzinami naturalnymi – luki prawne utrudniające pracę z rodziną naturalną ,której dzieci przebywają w pieczy zastępczej, • mała liczba osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych, • niechęć do korzystania ze specjalistycznego rodzinnego poradnictwa, • bardzo duża ilość rodzin spokrewnionych, a zbyt mała niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, • brak rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, • brak świetlic dla młodzieży zagrożonej demoralizacją, • niska świadomość społeczna o potrzebach w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem, • brak grup wsparcia zróżnicowanych ze względu na różnorodność problemów i potrzeb społecznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskiwania kandydatów na rodziców zastępczych, • akcje promocyjne na rzecz rodzicielstwa zastępczego, • praca z rodzinami naturalnymi celem powrotu do niej dziecka z pieczy zastępczej, • dostęp do funduszy Unii Europejskiej, • możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych. • funkcjonowanie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w PCPR, • polityka prospołeczna państwa, 	<ul style="list-style-type: none"> • pogarszanie się ogólnej kondycji rodzin, co w wieloletniej perspektywie nie pozwala optymistycznie patrzeć m.in. na rozwój pieczy zastępczej, • ubożenie i patologizacja społeczeństwa, • luki legislacyjne w przepisach prawnych, • zjawisko uzależnienia od pomocy społecznej, wyuczonej bezradności, • występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, bezrobocie, • przemoc, ubóstwo.

<ul style="list-style-type: none"> • korzystne zmiany przepisów wspierających rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, • możliwość podnoszenia kwalifikacji i szkolenia kadry systemu pomocy społecznej w ramach funduszy UE, • rozwój wolontariatu na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej. 	
---	--

Wskaźniki osiągnięcia celów

Za pomocą analizy porównawczej wskaźniki mają przedstawić rozwój pieczy zastępczej w powiecie pułtuskim w latach, które obejmuje niniejszy program.

1. Liczba rodzin w pieczy zastępczej na terenie powiatu pułtuskiego.
2. Liczba dzieci umieszczonych poza rodziną biologiczną w rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Liczba dzieci umieszczonych poza rodziną biologiczną w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Liczba przyznanych form wsparcia dla rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej (merytoryczne i finansowe).
5. Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze.
6. Liczba organizowanych szkoleń.
7. Liczba utworzonych niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
8. Liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych z pieczy zastępczej.
9. Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją, zgłoszonych do Ośrodka Adopcyjnego.
10. Liczba dzieci przysposobionych.

Zakładane rezultaty

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.
2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych.
4. Zmniejszenie liczby dzieci w wieku poniżej 10 roku życia przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie grup wsparcia, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy, doposażenie ich mieszkań i przyznawanie dodatkowych świadczeń dla rodzin zastępczych zawodowych, zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich oraz organizowanie pomocy wolontariuszy.
6. Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej celem udzielania pomocy rodzinom sprawującym pieczę zastępczą w realizacji ich zadań oraz współpracy z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach na terenie powiatu pułtuskiego.
7. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe.
8. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
9. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.

Sposób monitorowania i ewaluacji programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach. Program jest spójny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułtuskim na lata 2015 - 2022.

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Pułtuskiego na lata 2018-2020 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji dotyczących realizacji kierunków działań ujętych w programie.

Dodatkowym narzędziem monitoringu będzie stała obserwacja i nadzorowanie realizacji działań.

Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach.

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników, określająca stopień realizacji celów programu. Jako dodatkowe narzędzie ewaluacji programu będzie coroczne sprawozdanie z realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Ewaluacja programu będzie przebiegała poprzez zbieranie, analizę i interpretację danych. W ramach ewaluacji sprawdzone zostaną realizowane działania w programie oraz czy został osiągnięty cel główny.

Wskaźnikami osiągnięcia celu głównego będą:

1. Analiza porównawcza liczby nowo utworzonych rodzin zastępczych zawodowych w danym roku.
2. Analiza porównawcza liczby dzieci umieszczonych w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej.

3. Analiza porównawcza liczby dzieci opuszczających w danym roku różne formy rodzinnej pieczy zastępczej i powracających do rodziny biologicznej.
4. Liczba dzieci przysposobionych w danym roku.

Źródła finansowania programu

Do źródeł finansowania zadań zawartych w 3-letnim powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie pułtuskim na lata 2018 – 2020 należą:

1. budżet powiatu pułtuskiego,
2. budżet państwa w ramach dotacji na wspieranie zadań własnych,
3. budżet samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
4. budżet innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie powiatu pułtuskiego,
5. środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne.

Odbiorcy programu

Odbiorcami 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie pułtuskim na lata 2018 – 2020 są:

1. dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
2. rodziny zastępcze i prowadzący rodzinny dom dziecka,
3. rodzice naturalni dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
4. osoby usamodzielniane,
5. kandydaci do pełnienia funkcji rodzin zastępczych.

Zasady realizacji zadań z zakresu wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej

Zasady te dotyczą następujących działań:

1. pomocniczości;
2. podmiotowości dziecka i rodziny;
3. prawa dziecka do:
  - wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
  - powrotu do rodziny,
  - utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,
  - stabilnego środowiska wychowawczego,
  - kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
  - pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
  - ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka,
  - informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
  - ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
  - poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
  - dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Analiza porównawcza informacji uzyskanych od ośrodków pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej

Tabela nr 4. Liczba rodzin z poszczególnych gmin i miasta powiatu pułtuskiego zagrożonych umieszczeniem dzieci naturalnych w pieczy zastępczej

L.P.	Miasto/Gmina	2018	2019	2020
1	<i>Miasto i Gmina Pułtusk</i>	5	5	5
2	<i>Gmina Gzy</i>	0	0	0
3	<i>Gmina Obryte</i>	0	0	0
4	<i>Gmina Pokrzywnica</i>	1	1	1
5	<i>Gmina Świercze</i>	0	0	0
6	<i>Gmina Winnica</i>	1	1	1
7	<i>Gmina Zatory</i>	0	0	0
	RAZEM	7	7	7

Limit rodzin zastępczych zawodowych

Tabela nr 5. Liczba zawodowych rodzin zastępczych w powiecie pułtuskim w latach 2014 – 2017

ROK	2014	2015	2016	2017
Zawodowe rodziny zastępcze	2	1	1*	1
Różnica w stosunku do roku poprzedniego	0	1	0	0

* przekształcona w rodzinny dom dziecka z dniem 1 lipca 2016r

Limit nowo zakładanych rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018—2020

Limit został ustalony na podstawie danych szacunkowych z gmin i miasta Pułtusk nt dzieci zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej i średniej liczby zawodowych rodzin zastępczych powstałych w powiecie pułtuskim w latach 2014-2017.

Limit nowo zakładanych zawodowych rodzin zastępczych na lata 2018-2020 w powiecie pułtuskim ustala się następująco:

- rok 2018 – 2, w tym jedna pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego
- rok 2019 – 1
- rok 2020 – 1

PODSUMOWANIE

Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zapewnienie mu opieki w rodzinie biologicznej bądź stworzenie możliwie najlepszych warunków do rozwoju i wychowania w zastępczych formach opieki.

Niniejszy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie pułuskim na lata 2018 – 2020 opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy wyznacza kierunek działań w środowisku lokalnym, tak aby praca nad rozwojem i wspieraniem rodzinnej pieczy zastępczej spełniała wszystkie standardy w tym zakresie.

Istotą proponowanych rozwiązań jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, tak aby skutecznie i efektywnie pomagać dziecku które z uwagi na własne dobro, okresowo musiało zostać umieszczone poza rodziną.

Niniejszy Program jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.

WYKAZ TABEL

Tabela nr 1. Organizacja pieczy zastępczej	6
Tabela nr 2. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych w podziale na poszczególne gminy powiatu pułtuskiego wg stanu na dzień 31 grudnia 2017r.	11
Tabela nr 3. Analiza SWOT	16
Tabela nr 4. Liczba rodzin zastępczych z poszczególnych gmin i miasta powiatu pułtuskiego zagrożonych umieszczeniem dzieci naturalnych w pieczy zastępczej	23
Tabela nr 5. Liczba zawodowych rodzin zastępczych w powiecie pułtuskim w latach 2014-2017	23

Opracował: Zespół ds. Pieczy Zastępczej powołany Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk

Zatwierdził: Dyrektor Centrum

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Pułtusk

mgr Anna Pięć